

4. Підготувати перелік заходів щодо посилення відповідальності представників органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування за вчинення корупційних та інших дискримінаційних дій щодо інвесторів.

1. Плахій М.О. Вплив інвестиційної політики на економічний розвиток регіонів // *Фінанси України* – 2004. – № 8. 2. Татаренко Н.О., Поручник А.М. *Теорія інвестицій*. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с. 3. www.ukrstat.gov.ua. 4. www.mfa.gov.ua.

С. Краївська

Науковий керівник – канд. екон. наук, Л.М. Полякова

ПОДВІЙНА ПРИРОДА ВЕКСЕЛЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ЙОГО ВИКОРИСТАННЯМ

Під час становлення ринкових відносин і підвищення динамічності економіки вексель знову є в центрі уваги. Вексель – специфічний цінний папір, що має подвійну природу, яка виявляється в тому, що вексель є безумовним грошовим зобов'язанням і засобом платежу [3, с.285]. Ця якість векселя є первинною, оскільки в основі будь-якого векселя повинна бути товарна операція; з іншого боку, вексель є цінним папером. Подвійна природа векселя, його обертання як на ринках цінних паперів так і широке застосування в господарській діяльності суб'єктів господарювання (зокрема і при оптимізації оподаткування) засвідчують актуальність обраної теми, обумовлюють мету та основні завдання дослідження.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методологічних положень та розробка науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та контролю подвійної природи векселя.

Питання теорії та методології обліку вексельних операцій та його подвійної природи досліджували Ф.Ф. Бутинець [1, с.348], Б.І. Валуєв, Г.Г. А.М. Кузьмінський, В.Г. Линник, С.В. Мних, М.Ф. Огійчук,

М.С. Пушкар. Значну увагу порядку практичного застосування векселів з точки зору юридичних аспектів приділив М.Т. Білуха, однак в згаданих працях не приділено уваги питанням оподаткування операцій з векселями, а також їх подвійної природи за сучасних умов господарювання. Однак деякі проблеми, пов'язані з обліком подвійної природи векселя, залишаються недостатньо розробленими і вимагають вирішення з врахуванням особливостей вітчизняної економіки і права. Так, додаткових досліджень потребує природа векселя з урахуванням потреб бухгалтерського обліку, розробка облікової оцінки векселів, удосконалення системи внутрішньогосподарського контролю вексельних операцій [2, с.160].

Під час визначення поняття векселя та відображення його в обліку виникають ускладнення, які значною мірою обумовлені тим, що вексель є подвійним явищем за своєю природою. Подвійність векселя можна розуміти як подвійність в конструкції паперів (існують два види векселя: переказний і простий); вексель – це цінний папір, класична ж конструкція цінного паперу містить два основних елементи: речовий і зобов'язальний (формальний і змістовний). За своєю юридичною природою вексель: по-перше, документ встановленої форми, цінний папір (інструмент здійснення фінансових вкладень, один з видів майна на балансі підприємства); по-друге, своєю сутністю становить зобов'язання, яке пов'язує векселедавця з вексельним кредитором (одна з форм договору позики; спосіб оформлення дебіторсько-кредиторської заборгованості). Згідно з розповсюдженим в Україні підходом, для цілей бухгалтерського обліку важливо знати, в якості якого об'єкта виступає вексель: у вигляді цінного паперу (фінансової інвестиції) чи боргового зобов'язання (для векселедержателя – дебіторська заборгованість, для векселедавця – кредиторська заборгованість). Подвійна природа векселя є причиною диференційного відображення господарських операцій з векселем на рахунках бухгалтерського обліку [4, с.58].

Одним із найбільш поширених та дискусійних питань залишається порядок оподаткування податком на додану вартість та податком на прибуток операцій з індосаменту векселів, емітентами та векселедавцями яких виступають різні особи. За таких умов насамперед необхідно визначити та ідентифікувати, у якій ролі виступає вексель: засіб розрахунку, чи товар – цінний папір.

Якщо вексель виступає у якості цінного паперу, то суб'єкти господарювання при нарахуванні податку на додану вартість керуються підпунктом 3.2 Закону України “Про податок на додану вартість”, яким передбачено, що не є об'єктом оподаткування операції з випуску (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності. Тобто, якщо розрахунок за вексель як цінний папір відбувається у негрошовій формі, то виникає об'єкт оподаткування податком на додану вартість.

За результатами дослідження встановлено, що подвійна природа векселя, яка визначається як подвійність у видах векселів – існують переказний і простий векселі; подвійність класичної конструкції цінного паперу (векселя), що містить два основних елементи: речовий і зобов'язальний (формальний і змістовний), залежить від порядку відображення векселя у бухгалтерському обліку.

1. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир, 2003. – 726 с. 2. Мошенський С.З. Питання обліку операцій з векселями в різних літературних джерелах // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 1 (23). – С. 158–169. 3. Демківський А.В. Вексельна справа: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 336 с. 4. Мошенський С.З. Класифікація векселів з урахуванням потреб обліку // Матер. VII Міжнар. наук.-практі конф. “Наука і освіта 2004”. – С. 57–58. 5. Об'єкти бухгалтерського та податкового обліку / Керівник авт. кол. І.Назарбаєва. – К.:Бліц-Інформ, 2004. – 288 с.

Ю. Кулиняк

Науковий керівник – асист. А.І. Ясінська

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

На сучасному етапі формування ринкових відносин в Україні особливого значення набуває питання розвитку нових форм господарювання. Світовий досвід свідчить про те, що одне з провідних місць у господарських системах розвинутих країн належить малим під-